

МИСТЕЦТВО ЯК ХАРИЗМА САМОТНОСТІ

Нині модно починати розмову про нову книжку з облаювання молодих постмодерністів (чи краще — “постбітників”), на їхньому тлі доводячи незаперечну естетичну цінність художнього твору того чи того класика. Минулорічна філософська збірка поезій Людмили Тарнашинської “Луна мовчань. Лірика” (К.: “Політграфконсалтинг”) не потребує таких контрастних зіставлень, оскільки сама по собі самотня, самодостатня, високохудожня.

У першому ж поетичному тексті збірки читач знаходить авторське тлумачення вірша — це “магма слів” (3), особливий вид сплаву, єдиний потік слів, вірш як течія, як потік фонетико-артикуляційний та семантико-смысловий. Вражає промовистий оксиморон “голосне мовчання”, адже слова нівелюються мовчанням; це поєднання непоєднуваного трактується з тої позиції, що антиестетика — це підвид естетики, день і ніч — складові доби, так само голос і мовчання — елементи мови, тут — мови поетичної. Мовчання для авторки — поняття осяжніше за голос, воно завжди таїть у собі недомовленість, нескінченну перспективу творчості, безмежний простір для інтерпретацій. “Магма слів” холоне, вже не гаряча, “мов свіча”, застигає, роблячи поетичний текст завершеним, канонічним, бо лише так і може бути: “Ми всі служителі Великого Канона”, — стверджує Петро Мідянка.

Мовчання і голос, сон і безсоння для поетеси виступають полярними, за своєю суттю цілком опозиційними відбитками єдиного цілого, яке вбирає в себе різноманітні бінарні опозиції, усвідомлюється авторкою як отой “навчальний дух — Любов” (Є.Маланюк), що поєднує таких різних “я” і “ти” — за своєю суттю просто різних “я”:

Бо маєш ці світи,
Які зійшлись
В перетині двох “я” (14).

Мовчання для Л.Тарнашинської настільки повноголосе, що вона створює “симфонію мовчання” (14). Семантичний універсум “все” для поетеси онтологічно пов’язаний із власним внутрішнім світом, ба більше — він всередині цього світу: “...То все — в тобі самій” (6), хоча інколи спостерігаємо дезорієнтацію перебування ліричного героя: “Держава існує в державі: це я в тобі, в мені — ти” (46).

Культурологічний діапазон та часова форманта лірики збірки дуже широкі: від праоснов, які залишили по собі луна мовчань (“...праосновою — луна мовчань”), аж до вічності (“...скотився / день у вічність”) (4).

Поезія Л.Тарнашинської завжди інтимна й завжди філософська. Інтимно-філософська... Дивовижний світ міжособистісних стосунків чоловіка й жінки, містика притягально-відштовхувальної енергетики для поетеси знаходять свій вияв лише в моменти емоційного надриву, здраматизованої кульмінації, коли явними стають усі необтесані грані спільності закоханих: “І блискавка жадань — / На зламі “я” і “ти” (4). Невимовна жіночність світосприйняття в “Луні мовчань” акумулюється до останньої поетичної тези збірки: “...Ця жінка / незнищенна” (50).

Книжка Л.Тарнашинської — постмодерна сукупність протилежностей, адже відкривається вона циклом “Луна мовчань”, а останній, четвертий, має назву “Мовчання лун”. Так реалізується авторська концепція “...І відблиск сподівань — у ті позасвіти” (4), коли дві різні частини фактично є віддзеркаленням одна одної.

Особливої містифікації в поетичній творчості Л.Тарнашинської набуває плетиво ночі-сну й безсоння, які для поетки символізують задуму, автоспоглядання, самотність. Міфологема ночі усвідомлюється як ідеальна для поетичних пошуків пора, як час особливих і неординарних емоційно-інтелектуальних зіткнень, мить

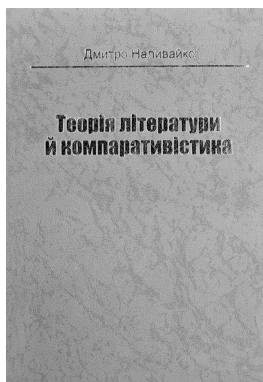
творчих осяянь, з якої й черпає митець поетичні скарби. Саме тому образи, пов'язані з ніччю, авторкою свідомо екзальтуються й гіперболізуються: "...на вістрі всіх / безсонь" (3). Зауважмо, що така візія темної пори доби цілком співзвучна із традиційним культурним фоном української літератури; до схожих мотивів звертається, зокрема, і Ліна Костенко: "...[геніальності] виходять з ночей аж чорні, як шахтарі з забою".

Сувору індивідуальність філософських розмислів Л.Тарнашинської іманентна самотності, навіть незважаючи на зв'язок з опозицією власній особі – "ти": "...У сутінь самоти – аж тінь / втіка од тебе" (6).

"Луна мовчань" – це збірка добірних філософсько-медитативних поезій, крізь призму яких авторка постає як надзвичайно глибокий та художньо багатий поет і, сподіваємося, знайде свого прихильного читача.

м. Ужгород

Наші презентації

Наливайко Дмитро. Теорія літератури й компаративістика. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2006. – 347 с.

До книжки ввійшли статті та розвідки автора, спільним для яких стала концепція проблемно-тематичної єдності, що полягає у з'ясуванні іманентної взаємопов'язаності теорії літератури й компаративістики. Написана вона на матеріалі українсько-європейських літературних відносин і спорадично відтворює їх історію, між якими існує континуальна пов'язаність. Особливої уваги надається проблемі української літератури й художніх систем європейської літератури від ренесансу до модернізму, її розвитку в контексті цих систем або у співвідношеннях з ними. Центром же постало питання порівняльної поетики української та європейської літератур, що надає їй проблемно-тематичної цілісності.

Левченко Олена. Текст культури в пошуках автора: Масова свідомість і художня культура у тексті радянської культури (за матеріалами театру і кіно). – К., 2006. – 288 с.

Книжка присвячена актуальному науковому дискурсу. Це діалог "класичних" і "неокласичних" методологічних підходів. На мало вивченому наукою матеріалі радянської культури й побудована оригінальна модель таких стосунків. Використовуючи надбання семіотичної школи, феноменології, класичного та структурного психоаналізу, сучасних теорій нелінійного мислення, автор пропонує свій погляд на радянську культуру як на самотній складний текст, який слід заново прочитати.

Світлана Селіверстова

